

Projecte "Espai Interreligiós": Dossier alumne 2n i 3r d'ESO

Activitats post-visita: algunes propostes

El Projecte "Espai Interreligiós" està concebut com una activitat que ajudi als nens i nenes a ampliar, d'una manera visual, pràctica i vivencial el tema de les diferents religions al món, i de la diversitat religiosa a Catalunya.

A partir de nous elements d'anàlisi, de reflexió i de coneixement volem complementar el treball iniciat a l'aula.

Amb les activitats post-visita, oferim un seguit de propostes pensades per facilitar el diàleg a l'aula. Volen ser una eina de suport per ajudar a recordar, clarificar, consolidar o aprofundir els temes tractats a l'Espai.

El Dossier d'activitats 2n i 3 d'ESO: "Espai Interreligiós" de la Fundació Migra Studium està subjecta a aquesta llicència de Creative Commons.

Reconeixement - NoComercial - CompartirIgual (by-nc-sa): No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original. Tots els nostres dossiers (inclusos els solucionaris) hauran de dur aquest segell abans de ser publicats a la pàgina web o lliurats a qui els demani.

Activitats post-visita: index

- Zona 1: El fet religiós.
  - o Fitxa 1: Els quatre elements
  - o Fitxa 2: El mapa
  - o Fitxa 3: Comentem la projecció "I tu, què en penses?"

- Zona 2 : La diversitat religiosa.
  - o Fitxa 4: Sopa de lletres i test sobre les religions.
  - o Fitxa 5: Els objectes de culte.
  - o Fitxa 6: "Miniparlament de les religions"
  - o Fitxa 7: Cooperació entre religions.

- Solucions (respostes a les qüestions tancades de cada fitxa)

FITXA 1

Zona 1: El fet religiós

Activitats: Els quatre elements

CURS	2n i 3r de Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Situar els quatre elements als dins de les diverses religions, en els seus ritus i textos sagrats
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Els quatre elements com a portadors de vida i de mort. Vida i mort uneixen a totes les persones, la cerca del seu sentit és comú a totes les religions
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Observació • Memòria

Activitats

1. En l'espai interreligiós hem fet una petita introducció als quatre elements i a la seva significació en les cinc religions que estudiem. Fes un cop d'ull a aquesta taula conceptual. Relaciona els blocs amb la tercera columna.

Element	Religió	Ritus/Textos sagrats
Aigua	Hinduisme	Bateig
	Hinduisme/ Islam/ Budisme	Diluvi universal
	Cristianisme	Purificació
	Cristianisme/Judaisme	Bany al riu Ganges
Terra	Cristianisme, Judaisme, Islam.	Creació de l'home
	Cristianisme/Islam	Enterraments
Foc	Judaisme	Incineració
	Hinduisme/Budisme	Ira de Déu
	Cristianisme/Judaisme/Islam	Hanukka
Aire	Cristianisme	Rih
	Islam	Respiració i meditació
	Budisme	Representació de l'Esperit Sant

Exemple: Aigua-Cristianisme-Bateig

2. Ara que ja hem repassat alguns dels ritus religiosos on els elements hi tenen protagonisme, us proposem que agafeu l'element que més us agradi i que feu un *power point/prezzi* per presentar a classe. El muntatge ha d'incloure imatges de l'element en el nostre dia a dia, imatges en les diferents religions del món, frases dels diferents textos sagrats i músiques religioses.

FITXA 2

Zona 1: El fet religiós

Activitat: Mapa

CURS	2n i 3r de Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Situar algunes tradicions religioses en un mapa del món, seguint els mateixos criteris del mapa treballat durant la visita. • Fer conscient la diversitat de la presència de les tradicions religioses en el territori de Catalunya.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Distribució geogràfica de les principals tradicions religioses. • La diversitat religiosa dins d'una territori. • La diversitat religiosa dins d'una mateixa tradició.
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Observació • Memòria • Coneixements geogràfics.

Activitat

El professor demana als alumnes que en un mapamundi marquin de colors diferents les zones geogràfiques en les quals predomina una tradició religiosa. Durant la correcció, el professor o la professora tindrà l'ocasió de parlar de la diversitat en quant a les tradicions religioses (convivència de religions majoritàries i de pràctiques religioses autòctones) i la diversitat en el territori (presència de 30 milions de musulmans en Europa) de coneixement dels nois i noies, es pot intentar recordar alguna altra tradició religiosa.

La Fundació Migra Studium us facilitarà el mapa del món que s'ha treballat durant la visita a l'Espai Interreligiós.

FITXA 3

Zona 1: El fet religiós

Activitat: Comentem la projecció: *I tu què en penses?* O *Joves en diàleg*

Curs	2n i 3r de Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Aprofundir en el significat del "fet religiós." • Analitzar la diversitat religiosa.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Els sentiments i emocions. • El transcendent. • El fet religiós. • La identitat religiosa. • La cultura religiosa: l'islam, el judaisme, el cristianisme.
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexió. • Escolta. • Empatia. • Expressió oral. • Memòria. • La tolerància.

Nota: A continuació us presentem dues activitats diferents. La primera està relacionada amb la projecció que es passa per a primer d'ESO (*I tu què en penses?*), la segona està relacionada amb la projecció que es passa per a segon i tercer d'ESO (*Joves en diàleg*). Si us plau, seleccioneu l'activitat que complementi el vídeo que veu observar. Gràcies.

Activitat: projecció "I tu què en penses?" (Primària, primer cicle d'ESO, o el curs que ho demani)

Us proposem les següents preguntes sobre la projecció pel diàleg a l'aula (a criteri personal del mestre):

1. De què ens parla la projecció que hem vist durant la visita?
2. Quines preguntes recordes que s'han fet en la projecció?
3. Hi ha persones, que troben les respostes a les preguntes pel sentit de la vida, en la pràctica d'una religió. I tu, què en penses?
4. Quines religions s'anomenen en la projecció?
5. Quina religió, de les que s'han anomenat, t'ha cridat l'atenció d'una manera especial? Per què?
6. Comenta aquesta frase: "Totes les persones del món siguin quines siguin les seves creences, tenen un projecte comú: buscar la pròpia felicitat i la dels altres i construir un món just per a tothom"

Nota: Si voleu tornar a visionar l'audiovisual ho podeu fer al nostre canal de Youtube. Aquest és el link: <http://www.youtube.com/watch?v=9V89aQgcV7k>

Activitat: projecció "Joves en diàleg" (3r d'ESO, Batxillerat, o el curs que ho demani)

Us proposem les següents preguntes sobre la projecció pel diàleg a l'aula (a criteri personal del mestre):

1. Com es diuen els personatges presentats en la pel·lícula?
2. Quines religions il·lustren?
3. Per parelles, escriviu allò que recordeu de la projecció (imatges i paraules) sobre el islam, el judaisme, el cristianisme, i el budisme i els joves que il·lustren aquestes tradicions religioses. Feu una posta en comú.
4. Aquests joves viuen a Barcelona i son persones tolerants. Què és la tolerància? Escriviu una definició amb les vostres paraules.
5. Escriviu un decàleg per la classe sobre que vol dir ser persones tolerants. Per exemple:

Com persones tolerants volem...

- . conèixer les tradicions religioses dels nostres amics i veïns,*
  - . donar a conèixer les nostres tradicions religioses entre els meus amics*
    - . respectar totes les tradicions religioses dels amics*
    - . respectar que els amics no tinguin cap tradició religiosa*
    - . estar oberts a l'escolta de l'altre.*
6. Recorda alguna frase que formulin els postres protagonistes.
  7. Quina religió, de les que s'han anomenat, t'ha cridat l'atenció d'una manera especial? Per què?

Nota: Si voleu tornar a visionar l'audiovisual ho podeu fer al nostre canal de Youtube. Aquest és el link: <http://www.youtube.com/watch?v=hbESwMI7JeA>

FITXA 4

Zona 2: La diversitat religiosa

Activitat: Test i "sopa de lletres" sobre "l'Exposició de les religions"

Curs	Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Aprofundir en el coneixement sobre la diversitat religiosa. • Ampliar el vocabulari.
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Dades sobre les 5 religions treballades durant la visita
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitat de relació • Escolta • Comprensió lectora • Atenció

Activitat

A partir de la informació obtinguda durant el transcurs de la visita, podeu respondre al "*Test sobre la diversitat religiosa*". De les tres possibles respostes, només una és la correcta.

També podeu fer aquesta "*Sopa de lletres*". Aquesta activitat és pot fer individual, per parelles o en grup. Possibles indicacions pels nens i nenes:

1. En aquesta sopa de lletres hi ha 37 paraules relacionades amb les diferents religions que a l'Espai hem parlat . Troba totes les que puguis!

Llistat de paraules: Hinduisme, Judaisme, Cristianisme, Budisme, Islam, Ganges, Dorje, Om, Bahavad Gita, Divali, creu, eucaristia, Església, pa, Bíblia, Jesús, Pasqua, Buda, color taronja, mantra, Padmasambhava, estupa, Pesah, sinagoga, menorà, tanakh, quipà, Meca, tarpuix, mesquita, Alcorà, misbah, Mahoma, triada, mala, roda, campana.

2. Tria 10 paraules i explica el seu significat.
3. Escolta l'explicació dels altres (parelles, grups) i endevina la paraula que estan explicant.

Test sobre la diversitat religiosa

1.- Quines són les 5 religions que hem treballat durant la visita?

- a. Budisme, Hinduisme, Cristianisme, Sikhisme i Judaisme.
- b. Islam, Budisme, Bahai, Protestantisme, Cristianisme.
- c. Budisme, Cristianisme, Islam, Hinduisme, Judaisme.

2.- Quina religió és vegetariana?

- a. Islam.
- b. Hinduisme
- c. Judaisme

3.- El Déu hindú Ganesha té el cap de:

- a. mico
- b. vaca
- c. elefant

4.- En quin continent del món hi ha major presència d'hindús?

- a. Europa
- b. Asia
- c. Amèrica del Sud

5.- Quin ritual no correspon a l'entrada a la comunitat de creients d'alguna de les tradicions religioses que hem vist?

- a. El baptisme
- b. La circumcisió
- c. El casament.

6.- Què és una kippà?

- a. Una mena de rosari que utilitzen els musulmans.
- b. L'aigua beneïda dels cristians.
- c. Una mena de barret que utilitzen els jueus.

7.- Quin és el llibre sagrat per la gent musulmana?

- a. La Torà
- b. L'Alcorà
- c. La Bíblia

8.- Quin és l'espai sagrat pels budistes?

- a. L'església
- b. La mesquita
- c. El temple

9.- Què es una sinagoga?

- a. el pa que menjen els jueus
- b. el pa que menjen els cristians
- c. el lloc de culte dels jueus.

10.- Quin element utilitzen moltes tradicions religioses per purificar el cos?

- a. l'aigua
- b. la terra
- c. els perfums

Sopa de lletres

G	A	N	G	E	S	X	T	A	N	A	K	H	B	Q
B	H	I	N	D	U	I	S	M	E	C	I	R	I	U
U	Z	A	I	A	D	A	I	R	T	P	Q	M	B	I
D	E	M	S	I	N	A	I	T	S	I	R	C	L	P
I	S	A	A	H	C	E	L	E	P	R	A	R	I	A
S	A	L	L	P	E	R	L	O	N	A	E	E	A	S
M	A	A	A	I	A	S	Z	P	A	R	O	U	L	A
E	N	P	T	Q	L	S	T	F	U	D	Q	O	T	P
N	A	M	A	I	C	A	Q	I	D	O	M	E	H	A
Z	P	I	J	U	T	F	V	U	M	U	R	L	Q	D
D	M	S	N	T	R	T	S	I	A	A	L	L	A	M
R	A	B	O	Z	O	O	I	U	D	O	R	J	E	A
I	C	A	R	C	X	M	E	S	Q	U	I	T	A	S
B	H	A	G	A	V	A	D	G	I	T	A	A	N	A
U	X	I	T	F	S	J	U	D	A	I	S	M	E	M
D	E	T	R	R	O	D	A	B	C	R	E	U	R	B
A	T	N	O	E	U	C	A	R	I	S	T	I	A	H
H	A	C	L	Q	R	M	F	I	M	A	L	S	I	A
P	G	A	O	A	T	E	S	N	R	A	V	X	F	V
E	O	M	C	J	M	N	Z	Q	F	A	P	C	N	A
S	G	O	R	E	X	O	V	I	T	A	G	S	O	U
A	A	H	C	S	A	R	T	N	A	M	H	E	D	S
H	N	A	T	U	B	A	X	Z	A	L	C	O	R	A
K	I	M	T	S	C	V	E	S	T	U	P	A	W	P
E	S	G	L	E	S	I	A	T	A	R	P	U	I	X

FITXA 5

Zona 2: La diversitat religiosa

Activitat: Els objectes de culte del "Museu de les religions"

Curs	2n i 3r de Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Aprofundir en el coneixement i l'ús de diferents objectes de culte de les diferents tradicions religioses
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Els objectes de culte
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Memòria • Observació • Capacitat d'atenció

Activitat

Completar el quadre de doble entrada on es relacionen les diferents religions amb els diversos objectes de culte. Hi ha objectes presents en més d'una religió. Un cop omplert el quadre, es pot obrir un diàleg amb els nens i nenes on recordarem perquè serveixen els diferents objectes de cada religió i fer caure en el compte que hi ha objectes que els trobem en més d'una tradició religiosa.

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Alcorà 					
Rosari 					
Llum 					
Kippà 					
Manicor 					
Encens 					

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Tefil·lin 					
Bíblia 					
Menorà 					
Qubà 					
Tilaq 					
Dorje 					

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Bhagavad Gita 					
Platerets 					
Mezuzà 					
Misbah 					
Campana 					
Aum 					

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Creu 					
Calze 					
Tal·lit 					
Hannukiya 					
Catifa 					
Mala 					

FITXA 6

Zona 2: La diversitat religiosa

Activitat: "El miniparlament de les religions"

Curs	2n i 3r de Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre, sintetitzar i comparar informació
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Pràctiques religioses
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Comprensió • Expressió oral • Capacitat de síntesi • Treball en equip • Comunicació • Empatia

Activitat

Es desenvolupa com un joc de rol: es convida a representants de diferents tradicions religioses a reunir-se i intentar organitzar un acte a favor de la pau. Expliquen les seves creences, els seus rituals, els objectes de culte, els llocs sagrats,...

- 1- Treballar inicialment en grups per preparar l'exposició, dividits en les 5 tradicions religioses diferents.
- 2- Crear atributs de les diverses tradicions religioses (roba, objectes, un text, fotografies...)
- 3- Redactar un petit guió per grups de treball buscant cites de cada religió que parlen de la pau.
- 4- Escollir el o la representant de cada grup o tradició religiosa.
- 5.- Exposició del treball realitzat i grabació de la funció.

FITXA 7

Zona 2: La diversitat religiosa

Activitats: religions i cooperació

Curs	2n i 3r de Secundària
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Apropar-se a iniciatives mundials de treball de cooperació entre diferents tradicions religioses pel treball de la pau i la justícia social • Aprofitar les TIC per fer recerca
Continguts	<ul style="list-style-type: none"> • Cooperació entre diferents tradicions religioses
Habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Recerca • Síntesi • Ús de les TIC

Nota: En aquest apartat presentem una activitat central, que és la primera que trobareu. Tot seguit us proposem diferents itineraris per a seguir treballant aquesta qüestió, és a dir són exercicis complementaris. Podeu fer-los tots, o bé escollir els que més us interessin.

Activitat central: Llegeix el següent article (extret del portal solidari: xarxanet.org):

Premi de Pau a una Orquestra multiètnica i multireligiosa

L'Orquestra del Divan d'Orient i Occident, dirigida per [Daniel Barenboim](#), reuneix a músics israelians, palestins i cristians del món. Una iniciativa cultural, sense fins polítics, i que no obstant això s'ha convertit en "un laboratori que prova que la convivència és totalment possible". A l'octubre rebrà el guardó de la Pau de Westfalia, a Alemanya.

El premi de la Pau de Westfalia serà lliurat aquest any al director i pianista Daniel Barenboim i els joves músics que formen part de l'Orquestra del Divan d'Orient i Occident (West-Eastern Divan Orchestra). L'Orquestra reuneix a joves músics israelians, palestins i del món àrab, i és un model de coexistència ètnica i religiosa.

D'acord als organitzadors de la iniciativa, Barenboim es va imposar com meta en la vida fomentar l'enteniment entre els pobles i el diàleg al mitjà Orient, i ha encarat múltiples esforços per l'acostament i la reconciliació entre palestins i israelians.

"El director i pianista no inverteix només en el poder de la paraula de l'orador, sinó en el poder de la música i el treball en equip de l'orquestra West-Eastern Divan", va assegurar el jurat en els fonaments del premi.

Daniel Barenboim, de 67 anys d'edat, va néixer en Argentina el 1942. La seva família, d'origen jueu, va emigrar a Israel el 1952. Després d'una reeixida carrera com director i pianista, va fundar, al costat de l'escriptor i filòsof palestí Edward Said, el 1999, l'Orquestra del Divan d'Orient i Occident (el nom del qual van prendre d'una antologia de llibres del dramaturg alemany J. W. Goethe). Així va reunir a joves músics israelians, palestins i àrabs –jueus, musulmans i cristians–, amb l'objectiu que els joves aprenguessin no només música, sinó a superar la desconfiança i l'odi i a acceptar la narrativa de l'altre.

L'orquestra està assentada en la ciutat andalusa de Sevilla, prop de Granada, on van convida pacíficament durant segles jueus, musulmans i cristians. Durant els estius realitzen presentacions en els cinc continents.

La seva presentació més memorable va ser a l'agost de 2005, quan es va televisar per a tot el món un concert de sensibilitació a Ramallah, capital del govern autònom palestí. Barenboim diu sempre que aquest projecte no és polític. Però constitueix una declaració política d'ambdues parts.

"L'orquestra és un "laboratori humà", que li pot mostrar a tot el món com es pot convida amb l'altre", van assegurar els seus membres en una declaració pública. "És un gran honor que tant l'Orquestra del Divan d'Orient i Occident com jo rebem el premi en conjunt", va expressar Barenboim a Berlin.

"Són, principalment, aquests joves músics d'Israel, el món àrab i Espanya, els quals duen a terme el projecte amb el seu compromís personal. A diferència de Múnic/ i Osnabrück, llavors, avui al mitjà Orient estem molt lluny d'una solució pacífica. Abans que es pugui fer un acord, s'ha de comprendre que el conflicte al mitjà Orient no és un enfrontament entre nacions, sinó entre dos pobles, que estan convençuts que tenen dret a viure en la mateixa porció de terra. El conflicte no és militar o polític, sinó humà. És per això que els músics que convida en l'Orquestra sense importar-lis la seva procedència, constitueixen una alternativa a les estructures de pensament en la regió".

Després de llegir l'article, respon breument a aquestes quatre preguntes :

- A quins joves reuneix l'orquestra ?
- Amb quin objectiu Barenheim i Said van fundar aquesta orquestra ?
- Els músics de l'orquestra estan barallats entre ells? Justifica la teva resposta amb dues frases que apareguin en el text.
- Quines religions creus que cooperen en aquest projecte ?
- Posa en comú amb tota la classe què t'ha sobtat més d'aquest text? Què t'ha cridat més l'atenció?

Activitat complementària 1: Escolta i visiona

Pots escoltar i veure l'orquestra en acció en diferents vídeos de Youtube i en la seva web. Et proposem una sèrie de links per a que els puguis veure actuar.

-Discografia.

http://www.barenboim-said.org/es/discografia_publicaciones/discografia/

-West Eastern Orchestra.

<http://www.youtube.com/watch?v=-wp4FTRBwQw&feature=related>

-"Para lograr la paz hay que combatir la ignorancia"

http://www.youtube.com/watch?v=4UaJe_qdiFI

-"Música para la paz"

<http://www.youtube.com/watch?v=sID-oDCS2tY>

Activitat complementària 2: Escriu una carta.

Escull el tema que vulguis i escriu la carta corresponent.

- a) Imagina't que vols ingressar en aquesta orquestra. El director et diu que escriguis els motius en una carta, perquè hi vols entrar? Perquè creus que el projecte s'ho val?. Que t'acceptin o no dependrà del arguments que hi donis.
- b) Imagina't que ets músic d'aquesta orquestra. I que el teu pare, que està fortament posicionat en un dels bàndols del conflicte, no entén perquè hi vas a fer música amb els contraris. Escriu una carta al teu pare explicant-li els motius. Intenta canviar el seu punt de vista.

Activitat complementària 3: introducció al conflicte Israel-Palestina

El conflicte Israel-Palestina encara segueix obert. El coneixes? Llegeix aquest text i busca notícies mitjançant Google, i les hemeroteques digitals dels diferents diaris per conèixer quina és la situació actual d'aquest conflicte. Comenta els resultats de la teva recerca amb la classe.

El conflicte palestí-israelià ha tornat a ser portada de diaris i telenotícies, i amb ell sonen moltes paraules: Gaza, Hamàs, pau, treva, guerra, ocupació, camps de refugiats, colons, el Mur, Al-Fatah, Yihad, Likud, ACNUR, Estats Units d'Amèrica, Líban, Iran, etc. Com en tots els conflictes polítics de llarga durada, res no té una fàcil explicació, doncs la realitat mai no pot definir-se mitjançant paraules, sigles o bé frases senzilles. I molt menys a través de la divisió simplista entre Orient i Occident, entre jueus i musulmans, entre demòcrates i terroristes, entre "bons i dolents".

Les raons històriques i la realitat política i quotidiana actual del conflicte són un calidoscopi on tothom sembla tenir raó. Uns reclamen el dret a tenir un Estat que els protegeixi com a jueus; els altres reclamen que aquest dret no vulneri els seus drets com a palestins. Uns reclamen el dret a que aquest Estat tingui un territori; els altres que aquest no es construeixi a base de robar-los el seu. Uns reclamen seguretat i benestar; els altres que aquesta seguretat no es defensi a base d'ocupació militar i de l'estrangulament polític i econòmic del poble palestí. D'altres diuen que el conflicte palestino-israelià no es pot resoldre sense solucionar les relacions internacionals entre el món àrab i occident, especialment entre Iran/Irak i Estats Units. D'altres que és un conflicte territorial entre l'Estat d'Israel i uns pocs terroristes musulmans. Davant de totes aquestes veus, la negociació (les reiterades negociacions) ha acabat veient-se, massa vegades, com la renúncia o la imposició d'una d'aquestes raons, i per tant, motiu suficient per a què fracassi.

La situació és certament molt complexa i no pot reduir-se a veritats absolutes. Però sí que podem mirar d'entendre el què, el com i el per què de les accions i les declaracions que veiem als mitjans de comunicació sobre aquest conflicte.

Font: www.edualter.org, per Laia Colomer i Solsona.

Activitat complementària 4: I tu, què n'opines?

Els alumnes se situen al centre de l'aula i enunciem una de les frases suggerides a continuació (podeu afegir-ne tantes com vulgueu):

- "Els conflictes són humans, les religions no tenen res a veure"
- "És més fàcil que les religions entrin en guerra que cooperin entre elles"
- "Iniciatives com la de l'orquestra Divan d'Orient i Occident poden ajudar a la resolució de conflictes"
- "A Catalunya no cal que les religions cooperin, no tenim aquests problemes"

A continuació, es demana als alumnes que se situïn a l'esquerra de la classe si estan d'acord amb l'enunciat, i a la dreta si no hi estan d'acord. Cal doncs posicionar-se. A continuació es dona la paraula alternativament a una banda i l'altra per tal que els alumnes argumentin els seu posicionament i escoltin els arguments dels altres.

En segon lloc, i després d'escoltar unes quantes opinions, es pregunta si algú vol matisar la seva posició i moure's de lloc. No cal entendre la posició en l'espai com la manifestació de dos blocs oposats d'opinió, sinó com un baròmetre que gradua les múltiples opinions en un espai de lliure expressió i respecte. Cal evitar reduir posicions a "blanc o negre" (per ex., estàs o no estàs amb els terroristes), i fer veure als alumnes les possibilitats del diàleg, del canvi o modelació de postures i de la importància d'arribar a consensos.

Nota: Aquesta activitat també es pot fer en format debat. Fer dos grups i que cadascú defensi una visió. Aquí no tenen opció a escollir estar en un bàndol o en un altre. La finalitat es entendre quins són els arguments d'uns i altres, malgrat no es corresponguin amb els nostres, i defensar-los.

Activitat complementària 5: Cinefòrum. Projectió del vídeo *Promisses*.

Resum: *Promisses* és una pel·lícula que ens ofereix un retrat humà del conflicte palestí. A partir de testimonis de set nens (d'entre 9 a 13 anys), coneixerem la complexitat de créixer a Jerusalem. Malgrat els nens viuen només a 20 minuts de distància entre ells, habiten en dos móns diferents, pràcticament incomunicats, i són conscients de la situació. La seva visió de les coses està condicionada per les imposicions dels adults que els envolten. Però aquest grup ha decidit saltar les barreres i trobar-se amb els seus veïns.
<http://www.promisesfilms.com/promises-film/>

Duració: 106 minuts

Proposta: visionar la pel·lícula, l'hauria d'aconseguir el professorat. I tot seguit fer una reflexió responent a les següents qüestions (basades en la proposta que ens fa l'Escola de Pau de la UAB):

- Quines sensacions has tingut durant la projecció?
- A Migrastudium vam veure que prejutjar ens porta a tenir una imatge errònia de l'altre. Quins prejudicis apareixen en aquesta pel·lícula?
- Com es treballa el vincle entre els nens d'un bàndol i de l'altre?
- Es planteja alguna solució davant de la percepció negativa de l'altre?

Activitat complementària 6: Mapa sobre els murs del món

A l'Espai Interreligiós també vam veure com les religions de vegades no cooperen entre elles, sinó que es confronten. Durant aquesta activitat hem vist el conflicte d'Israel i Palestina. Per separar un territori de l'altre han construït un mur. Hi ha més situacions arreu del món similars a aquestes, també a Europa. Fes una petita recerca i marca en un mapa polític altres murs que divideixen.

Tot seguit escull un d'aquests murs i redacta breument amb quin objectiu i per a què s'ha construït. Comenta-ho a la classe.

Activitat complementària 7: fem un bloc de notícies

A l'Espai Interreligiós també vam veure com les religions de vegades no cooperen entre elles, sinó que es confronten. Durant aquesta activitat hem vist el conflicte d'Israel i Palestina. Per separar un territori de l'altre han construït un mur. Hi ha més situacions arreu del món similars a aquestes, també a Europa. El que et proposem ara és que utilitzeu el dossier de notícies que adjuntem en el dossier del professor. Allà tenim més exemples de coses que passen en aquesta línia arreu del món.

Us proposem que feu un bloc. Els alumnes hauran de fer una recerca en els diaris digitals i penjar notícies que siguin o bé de cooperació o bé de conflicte entre les religions. Tot això durant el temps que el mestre vulgui determinar.

Un cop acabat el temps, fer una reflexió conjunta. Hi ha més casos de cooperació que de conflicte? Perquè venen donats els conflictes? La religió és la causa principal? Quins recursos, eines s'utilitzen en cas de cooperació?... etc.

Aquest dossier ha estat realitzat per experts i professionals en pedagogia i en ciències de les religions de forma voluntària. Esperem que mestres i alumnes pugueu gaudir de la visita a l'Espai Interreligiós i d'aquestes activitats.

Autors:

Berdalet, Mònica
Belloc, Isabel
Caballero, Esther
Flaquer, Jaume
Giménez, Yolanda
Melloni, Xavier
Montobbio, Bea
Montobbio, Lucia
Pons, Quim
Tarroc, Alba
Villalonga, Núria

Si voleu més informació sobre nosaltres, i sobre el projecte Espai Interreligiós, no dubteu en posar-vos en contacte amb nosaltres <www.migrastudium.org>

FUNDACIÓ MIGRA STUDIUM

c/ Palau, 3, 2n 3a
08002 Barcelona

<M> L3 Liceu / L4 Jaume I

Tel.: 934 120 934

Email: info@migrastudium.org

Facebook: www.facebook.com/migrastudium

Twitter: [@MigraStudium](https://twitter.com/MigraStudium)

SOLUCIONS: 2n i 3r de Secundària

Fitxa 1: Activitat relaciona columnes sobre els 4 elements:

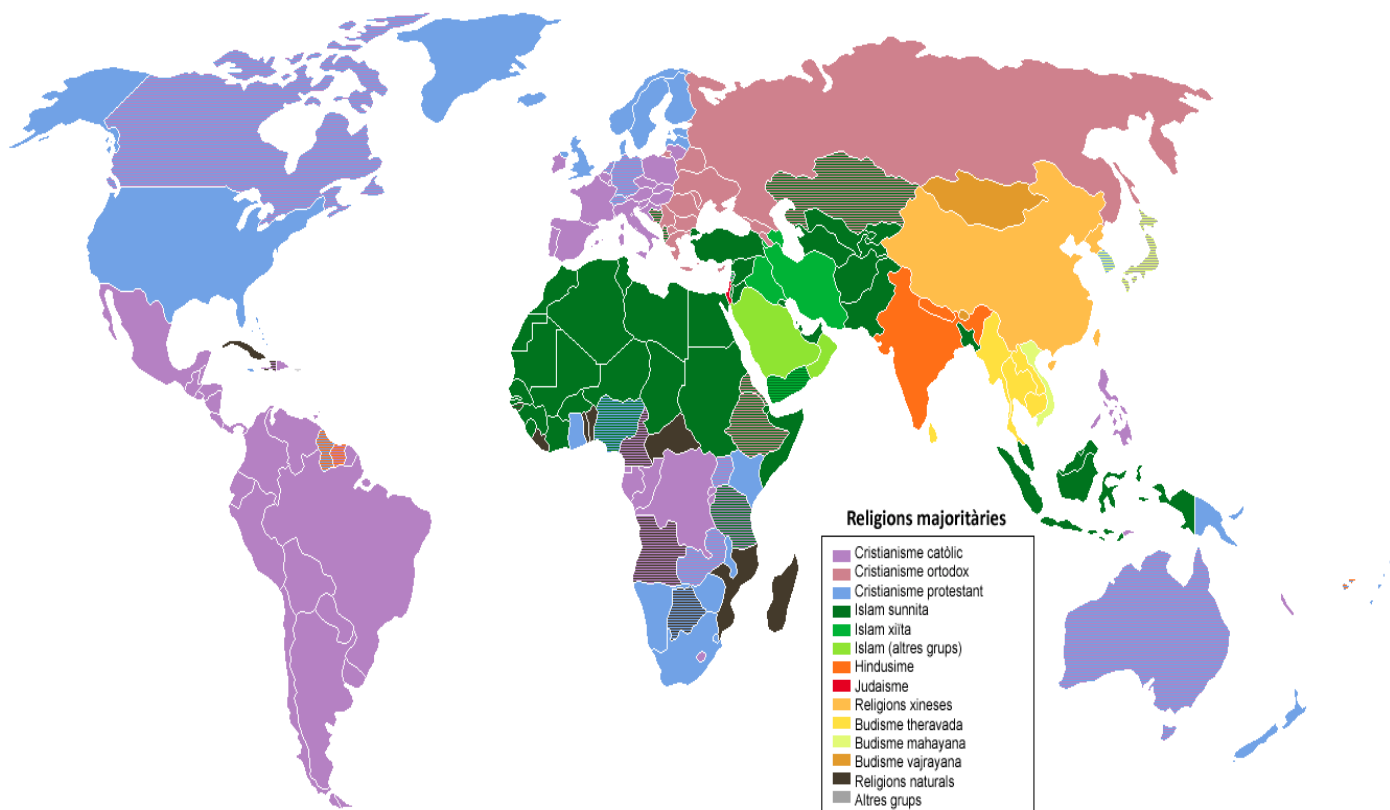
Aigua- Hinduisme/islam/budisme- purificació
Aigua- Cristianisme/judaisme- diluvi universal
Aigua- Hinduisme- banys al riu Ganges

Terra- Cristianisme/islam – creació de l'home
Terra- Cristianisme/judaisme/islam- enterraments

Foc - Judaisme- Hanukka
Foc – Hinduisme/budisme – incineració
Foc – Cristianisme/judaisme/islam – Ira de Déu

Aire – Cristianisme – Representació de l'Esperit sant
Aire – Budisme –Respiració i meditació
Aire – Islam - Rih

Fitxa 2: (aquest mapa es pot complementar amb el pòster lliurat durant la visita)

Fitxa 3: AUDIOVISUAL: I TU QUÈ EN PENSES?

De què ens parla la projecció que hem vist durant la visita? Parla de com i perquè apareixen les religions en el món.

Quines preguntes recordes que s'han fet en la projecció?

- Alguna vegada has desconnectat de tot i has deixat anar els teus pensaments?
- Què vull ser quan sigui gran?
- Què és un amic de veritat?
- Com sóc jo?
- Perquè de vegades els grans deixen d'estimar-se?
- Diuen que tenir moltes coses no et fa feliç, perquè?
- La gent que viu al carrer, què pensa? Què sent?
- Perquè hi ha persones que tenen molt i altres persones gairebé res?
- Perquè algunes persones han de marxar del seu país?
- Tot s'acaba amb la mort?
- Què vol dir creure?

Hi ha persones, que troben les respostes a les preguntes pel sentit de la vida, en la pràctica d'una religió. I tu, què en penses? (resposta oberta)

Quines religions s'anomenen en la projecció? Cristianisme, judaisme, islam, budisme i hinduisme.

Quina religió, de les que s'han anomenat, t'ha cridat l'atenció d'una manera especial? Per què? (resposta oberta)

Comenta aquesta frase: "Totes les persones del món siguin quines siguin les seves creences, tenen un projecte comú: buscar la pròpia felicitat i la dels altres i construir un món just per a tothom" (resposta oberta)

AUDIOVISUAL: JOVES EN DIÀLEG INTERRELIGIÓS

Quins són els personatges presentats en la pel·lícula? María, Nair, David i Aida

Quines religions il·lustren? Cristianisme, budisme, judaisme, islam.

Per parelles, escriviu allò que recordeu de la projecció (imatges i paraules) sobre el islam, el judaisme, el cristianisme, i el budisme i els joves que il·lustren aquestes tradicions religioses. Feu una posta en comú. (resposta oberta)

Aquests joves viuen a Barcelona i són persones tolerants. Què és la tolerància? Escriviu una definició amb les vostres paraules. (resposta oberta). Definició de diccionari: *1 Actitud teòrica i pràctica de qui respecta les conviccions d'altri en matèria religiosa, política, ètica, artística, etc., i no n'impedeix l'exercici. 2 tolerància religiosa HIST POLÍT Reconeixement legal per part de l'estat del dret a professar qualsevol religió distinta de l'oficial.*

Escriviu un decàleg per la classe sobre que vol dir ser persones tolerants. (resposta oberta) Posem un exemple:

Com persones tolerants volem...

- . conèixer les tradicions religioses dels nostres amics i veïns,
- . donar a conèixer les nostres tradicions religioses entre els meus amics
- . respectar totes les tradicions religioses dels amics
- . respectar que els amics no tinguin cap tradició religiosa
- . estar oberts a l'escolta de l'altre.

Escriu alguna frase que els protagonistes formulen. Responen a preguntes com: perquè crec, què trobo important de la meua religió, com prego. (resposta oberta)
Exemples:

El cristianisme: "Vaig estudiar Ciències polítiques amb la idea de fer un servei a la societat"

El judaisme: "Vaig decidir continuar amb la meua religió i amb la meua tradició"

El budisme: "El que més m'agrada de la meua tradició religiosa és que diu que tots tenim la capacitat de desenvolupar-nos com a persones amb la motivació d'ajudar els demés".

L'islam: "Ser musulmà es reflexa en la meua vida del cada dia"

Quina religió, de les que s'han anomenat, t'ha cridat l'atenció d'una manera especial? Per què? (resposta oberta)

Fitxa 4:

Qüestionari sobre la diversitat religiosa

- 1.- Quines són les 5 religions que hem treballat durant la visita?
  - a. Budisme, Hinduisme, Cristianisme, Sikhisme i Judaisme.
  - b. Islam, Budisme, Bahai, Protestantisme, Cristianisme.
  - c. **Budisme, Cristianisme, Islam, Hinduisme, Judaisme.** xxx
- 2.- El vegeterianisme es dona en quina d'aquestes religions?
  - a. Islam.
  - b. **Hinduisme xxx**
  - c. Judaisme
- 3.- El Déu hindú Ganesha té el cap de:
  - d. mico
  - e. vaca
  - f. **elefant xxx**
- 4.- En quin continent del món hi ha major presència d'hindús?
  - d. Europa
  - e. **Àsia xxx**
  - f. Amèrica del Sud
- 5.- Quin ritual no correspon a l'entrada a la comunitat de creients d'alguna de les tradicions religioses que hem vist?
  - d. El baptisme
  - e. La circumcisió
  - f. **El casament.** xxx
- 6.- Què és una kippà?
  - d. Una mena de rosari que utilitzen els musulmans.
  - e. L'aigua beneïda dels cristians.
  - f. **Una mena de barret que utilitzen els jueus.** xxx
- 7.- Quin és el llibre sagrat per la gent musulmana?
  - d. La Torà
  - e. **L'Alcorà xxx**
  - f. La Bíblia
- 8.- Quin és l'espai sagrat pels budistes?
  - d. L'església
  - e. La mesquita
  - f. **El temple xxx**
- 9.- Què es una sinagoga?
  - d. el pa que menjen els jueus
  - e. el pa que menjen els cristians
  - f. **el lloc de culte dels jueus.** xxx
- 10.- Quin element utilitzen moltes tradicions religioses per purificar el cos?
  - c. **l'aigua xxx**
  - d. la terra
  - e. els perfums

.....

G	A	N	G	E	S	X	T	A	N	A	K	H	B	Q
B	H	I	N	D	U	I	S	M	E	C	I	R	I	U
U	Z	A	I	A	D	A	I	R	T	P	Q	M	B	I
D	E	M	S	I	N	A	I	T	S	I	R	C	L	P
I	S	A	A	H	C	E	L	E	P	R	A	R	I	A
S	A	L	L	P	E	R	L	O	N	A	E	E	A	S
M	A	A	A	I	A	S	Z	P	A	R	O	U	L	A
E	N	P	T	Q	L	S	T	F	U	D	Q	O	T	P
N	A	M	A	I	C	A	Q	I	D	O	M	E	H	A
Z	P	I	J	U	T	F	V	U	M	U	R	L	Q	D
D	M	S	N	T	R	T	S	I	A	A	L	L	A	M
R	A	B	O	Z	O	O	I	U	D	O	R	J	E	A
I	C	A	R	C	X	M	E	S	Q	U	I	T	A	S
B	H	A	G	A	V	A	D	G	I	T	A	A	N	A
U	X	I	T	F	S	J	U	D	A	I	S	M	E	M
D	E	T	R	R	O	D	A	B	C	R	E	U	R	B
A	T	N	O	E	U	C	A	R	I	S	T	I	A	H
H	A	C	L	Q	R	M	F	I	M	A	L	S	I	A
P	G	A	O	A	T	E	S	N	R	A	V	X	F	V
E	O	M	C	J	M	N	Z	Q	F	A	P	C	N	A
S	G	O	R	E	X	O	V	I	T	A	G	S	O	U
A	A	H	C	S	A	R	T	N	A	M	H	E	D	S
H	N	A	T	U	B	A	X	Z	A	L	C	O	R	A
K	I	M	T	S	C	V	E	S	T	U	P	A	W	P
E	S	G	L	E	S	I	A	T	A	R	P	U	I	X

Fitxa 5:

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Alcorà 				X	
Rosari 		X			
Llum 	X	X	X		X
Kippà 					X
Manicor 	X				
Encens 	X	X	X	X	

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Tefil·lin 					X
Bíblia 		X			
Menorà 					X
Qubà 				X	
Tilaq 			X		
Dorje 	X				

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Bhagavad Gita 			X		
Platerets 	X				
Mezuzà 					X
Misbah 				X	
Campana 	X				
Aum 			X		

	Budisme	Cristianisme	Hinduisme	Islam	Judaisme
Creu 		X			
Calze 		X			
Tal·lit 					X
Hannukiya 					X
Catifa 				X	
Mala 	X		X		

Fitxa 6: resposta oberta

Fitxa 7. Activitat central. Respostes al text de l'orquestra Divan.

1. L'orquestra Divan reuneix a joves israelians, palestins i cristians // Joves músics israelians, palestins i del món àrab, és un model de coexistència ètnica i religiosa.
2. Fomentar l'enteniment entre els pobles i el diàleg al mitjà Orient, esforçar-se per l'acostament i la reconciliació entre palestins i israelians.
3. Els joves de l'orquestra no estan barallats entre ells, però sí que ho estan els pobles d'on procedeixen. "amb l'objectiu que els joves aprenguessin no només música, sinó a superar la desconfiança i odi i acceptar la narrativa de l'altre". "Els músics conviuen en l'orquestra sense importar-los la seva procedència, constitueixen una alternativa a les estructures de pensament i religió."
4. Jueus, musulmans i cristians.
5. (resposta oberta)

Activitats complementàries de la fitxa 7: resposta oberta.